

מסורת הש"ס

(א) [לְקַמֵּן ד' ע"ש:] (ב) [אֵל מִיָּהּ וְעֵשֶׂה מִיָּהּ] (ג) [וְעֵשֶׂה מִיָּהּ וְעֵשֶׂה מִיָּהּ] (ד) [וְעֵשֶׂה מִיָּהּ וְעֵשֶׂה מִיָּהּ] (ה) [וְעֵשֶׂה מִיָּהּ וְעֵשֶׂה מִיָּהּ] (ו) [וְעֵשֶׂה מִיָּהּ וְעֵשֶׂה מִיָּהּ] (ז) [וְעֵשֶׂה מִיָּהּ וְעֵשֶׂה מִיָּהּ] (ח) [וְעֵשֶׂה מִיָּהּ וְעֵשֶׂה מִיָּהּ] (ט) [וְעֵשֶׂה מִיָּהּ וְעֵשֶׂה מִיָּהּ] (י) [וְעֵשֶׂה מִיָּהּ וְעֵשֶׂה מִיָּהּ]

תורה אור השלם

1. לִי נֶקֶם וְשָׁלֵם לַעֲלֵת תְּמוּט רִגְלִים בִּי קְרוֹב יוֹם אֲדִים וְחָשׁ עֲתֵדָה לָמוֹ: דְּרִיבִי לֵב לֵה 2. כֹּל הַגּוֹיִם נִקְבְּצוּ יַחְדָּו וְיִאֲסְפוּ לְאַמִּים מִי בְרָם יָבִיד וְזֹאת וְהָאֲשֵׁרוֹת יִשְׁמִיעֵנו יִתְּנוּ עֲדִידִים וְהַמְּוִדִים בָּל יִזְעִילוּ אֲמֹת: יִשְׁעִיהוּ מִג ט 3. יִצְרִי פֶסֶל בָּלָם תִּהְיֶה וְהַמְּוִדִים בָּל יִזְעִילוּ וְעִידֵיהֶם הִמָּה בֵּל יִרְאוּ וְכָל יָדָעוּ לִמְעַן יִבְשׁוּ: יִשְׁעִיהוּ מִד ט

גליון הש"ס

תו"ס ד"ה לפני. בספר שם הגדולים להרב ר' יוסף אהליא בנות ח כתב בשם רבנו בצלאל בשטת מקובלת חולין כי המוס' על מוס' ע"י שנינו הס' מוס' רבנו פרץ: ד"ה אסור וכו' שר"ל אף בספק ובספר. עיין לקמן דף יב ע"י מוספות ד"ה עיר:

מוסף רש"י

שמעיה הוא לו. שנהי מלך כשפורע חובו ולא חיל ומודה (מ"ק טו: חכ"י) דכל אדם שפורע מלך, אכל לא משלמים להם ממון ביום חנם, לפי שמעמדם כיום חנם ומודה לע"ז (מ"ק טז, טז).

לפני אידיהן פרק ראשון עבודה זרה ב.

לפני אידיהן של עובדי כוכבים ג' ימים אסור לשאת ולתת עמהן. וכולהו משום דלזיל ומודה לעבודת כוכבים ביום אידו: שאלה במידי דהדר בעין כגון בהמה וכלים דכתיב (שמות כג) כי ישאל איש מעם רעהו וגו'. מלוא במידי דלא הדר בעין כגון מעות דכתיב (שם) אם כסף תלוה את עמי דמלוה להוואה נתנה ומשלם לו מעות אחרים: שמה הוא לאחר זמן. למחר: גמ' יוס אידס. היינו עבודת כוכבים דכתיב בההיא פרשה יקומו ויעורסו: יתנו עידיהם ויזדקו. השתא סלקא דעמיה דעובדי כוכבים כתיב ואחמיהי מתמה יתנו עובדי כוכבים עידיהם יצואו עבודות כוכבים שעבדו ויעידו עליהם ויזלזקו: עדות שהעידו עצמם. ביום הדין שעבדו לעבודת כוכבים בעולם הזה: ישמעו. עובדי כוכבים את העדות שמלות מעידות ויאמרו אמת דין הוא שראוין ישראל להטעוק: ועידיהם מהם. עבודת כוכבים תבוא ותעיד על עובדיה לחייבם: עצרנוצוא. כולן מעורבצין ולא אומה ואומה בפני עצמם:

לפני

אידיהן של עובדי כוכבים שלשה ימים אסור לשאת ולתת עמהם להשאיל ולשאלו מהן להלוות וללוות מהן לפורען ולפרוע מהן רבי יהודה אומר נפרעין מהן מפני שמיצר הוא לו אמרו לו אע"פ שמיצר הוא עבשיו שמה הוא לאחר זמן: גמ' רב ושמואל חד תני אידיהן וחד תני עיריהן מאן דתני אידיהן לא משתבש ומאן דתני עיריהן לא משתבש דכתיב י"ב קרוב יום אידם ומאן דתני עיריהן לא משתבש דכתיב י"ב תנו עידיהם ויצדקו ומאן דתני אידיהן מאי טעמא לא תני עיריהן אמר לך תברא עירך ומאן דתני עיריהן מאי טעמא לא תני אידיהן אמר לך מאן קא גרים להו תברא עדות שהעידו בעצמן הלכך עדות עדיפא והאי יתנו עידיהם ויצדקו כוכבים כתיב הא בישראל כתיב (דאמר ריב"ל כל מצות שישראל עושין בעולם הזה באות ומועדות להם לעוה"ב שנאמר יתנו עידיהם ויצדקו אלו ישראל ישמעו ויאמרו אמת אלו עובדי כוכבים אלא אמר רב הונא בריה דרב יהושע מאן דאמר עיריהן מהבא ויצא פסל כולם תורה וחמודיהם בל יועילו ועידיהם המה דרש ר' חנינא בר פפא ואיתימא ר' שמלאי לעתיד לבא מביא הקדוש ברוך הוא ס"ת [ומניחו] בחיקו ואומר (למי שעסק בה יבא ויטול שכרו מיד מתקבצין ובאין עובדי כוכבים בערבוביא שנאמר בל הגוים יקבצו יחדו [וגו'] אמר להם הקדוש ברוך הוא אל תכנסו לפני בערבוביא אלא תכנס כל אומה ואומה וסופריה

לפני אידיהן. בתר דתני סנהדרין דאייירי בעובד כוכבים ומולות מנא נמי להא מסכת דע"ז בסדר ישועות ומיהו מכות ושבויות דשייכי בסנהדרין להכי תני להו בתר סנהדרין ואחרי כן חוזר לסדרו ושונה מס' ע"ז והוריות: **לפני אידיהן ג' ימים.** וזמנין דתני מנינא בסוף כי הכא וכן (קדושין ג.) האשה נקנית בג' דרכים (בכורים פ"ג מ"ו) ואחריו שיה לאילן בג' דרכים וזמנין דתני מנינא דרישא (מיר סה:) בשבעה דרכים צודקין את הוצ' (יומא ג.) שבעת ימים קודם יוה"כ (גיטין ט.) בג' דרכים שוו גיטי נשים וכו' א: **אסור לשאת ולתת עמהם.** פ"ה משום דלזיל ביום אידו ומודה לעבודת כוכבים מתוך לשונו משמע * שר"ל אף ממקח וממכר וקשה על מה סמכו העולם לשאת ולתת ביום איד עבודת כוכבים עמהם נהי דרוב אידיהם מן הקדשים * הס מ"מ בכל שבוץ ויום אחד * יש להם דלרבי ישמעאל (לקמן ו.) לעולם אסור ואין לומר דהיינו טעמא משום (חולין ג.) עובדי עובדי כוכבים שחל"ל לאו עובדי עבודת כוכבים אלא מנהג אצומים בידם דהא אמר שמואל בגמ' (לקמן ו.) בגולה אינו אסור אלא יום אידם בלבד משמע הא יום אידם מיהא אסור לכך נראה דשרי משום איבה כדאמר בגמ' (שם דף טו:) גזי ר' יהודה נשיאה דשדר ליה ההוא מינא דירנא קסריינא ביום אידו אמר היכי איבעדי לא אישקליה הויה ליה איבה מיהו אין משם ראייה גמורה דשמא לאו משום איבה ליטמרי אלא היה נוטל ענה כיצד יעשה שלא יהיה לו איבה ועוד אי טעמא משום איבה תינח להלוותם ולהשאילם ולפרעם כשהעובד כוכבים תוצע חובו אלל לשאת ולתת עמהם דהיינו מקח וממכר מאי איבה איכא

וכי לא יוכל ישראל לומר איני נרץ עתה למכור ולקנות וכן לשאל וללוות ולפרוע מה ידע העובד כוכבים שמינח משום אידו לכך נראה דטעם ההיתר משום דעכו"ם שבינינו קים לן בגוייהו דלא פלחו לעבודת כוכבים ומהאי טעמא שרי לקמן בפ"ב (דף סה.) רב יהודה דשדר ליה קורבנא לאצידרנא ביום אידו אמר קים לי בגויה דלא פלח לעבודת כוכבים וכן רבא (שם) דשדר ליה קורבנא לרב שינך ביום אידו אמר קים לי בגויה דלא פלח לעבודת כוכבים א"י יש לסמוך אהיה דתנא בירושלמי על מתני' דאסור לשאת ולתת בג' דנ"א בעובד כוכבים שאינו מכירו אכל בעובד כוכבים שמכירו מותר מפני שהוא כמחניף ותיא הנכנס לעיר ומנאן שמחים שמה עמהם שאינו אלא כמחניף להם ור"ה היה מפרש אסור לשאת ולתת עמהם דוקא במידי דתקרוצת ולא איירי כלל בלקנות דודאי שרי בן לישנא דלזיל ומודה בן לישנא דלפני עור לא תתן דלא אסרי אלא למכור דוקא מידי דתקרוצת ולשאת ולתת הכי פ"י לשאת ולתת המעות ולתת להם מידי דתקרוצת חליפי המעות ומציא ראייה מדאיבעיא (לקמן דף ו.) בגמרא טעמא דלשאת ולתת עמהם אי משום הרווחה פירוש משום שמריח ומשתכר ואזיל ומודה לעבודת כוכבים או דלמא משום ולפני עור לא תתן מכשול וקאמר נפקא מינה דאית ליה בהמה לדדייה ואי מידי דלאו תקרוצת אסור אמאי לא קאמר נפקא מינה למידי דלאו תקרוצת דמשום הרווחה איכא אלא וודאי מידי דלאו תקרוצת שרי דלא שייכא אזיל ומודה במקח וממכר כיון שנותן המעות תחת החפץ והוא לוקח וגם אינו צווח כ"כ שרייה במחורה ובעיא דגמרא הכי מפרש טעמא דאסור לשאת ולתת עמהם במידי דתקרוצת משום הרווחה שיהיה לו בהמות רבות בריוח אפי' אית ליה לדדייה נמי אסור שמתוך שיהיה לו הרבה בהמות יקריב מן המוצרך או משום לפני עור ונפקא מינה דכי אית ליה בהמה לדדייה שרי ולפי פרי"ת אין לתמוה על מנהג העולם שאפילו אם היו * מחזיקין אותם כעובדי עבודת כוכבים שהרי אינם עושים שום תקרוצת אלא במעות וצוה לא שייך הרווחה והרבה מעות מציים להם לאותו דבר ומיהו נכון הוא להחמיר כשאז עובדי כוכבים ואומר הלוינו מעות לשקרי שקורין אופרי"ר אבל ר' אלחנן אמר כי גם צאזום אופרי"ר אין שום איסור כי מה שהם נותנים אותם לגלחים ולכותרים אינו ממש לשם עבודת כוכבים אלא לצורך הנאחז: **להלוותם.** פרי"ת דוקא בחנם אבל ברבית שרי משום דמלגטער טובא כדאמרין בקדושין (דף כ.) ליוצין איניש בריתא ולא ליוצין ברבית: **ולפרוע** מהן. בגמרא (לקמן דף ו.) פסקין כרבי יהושע בן קרחה דמלוה על פה נפרעין מהם מפני שהוא כמנצל מידם ויכול להיות דאפי' מלוה בשטר נמי נפרעין מהם כדאמר בירושלמי אפי' מלוה בשטר אובדת היא שלא כל שעה אדם זוכה ליפרע מחובו ולכך נראה לר"י דאזתה מלוה שצטערנו או אפי' אותם שיש לנו מהם חותמות שומות ליפרע מהם ואפי' הוא אזיל ומודה שלעולם הוא חשיב כמנצל מידם והא דלמר רבי יהושע בן קרחה מלוה בשטר אין נפרעין היינו כשדנו תקיפה עליהם ואפי' הכי מלוה על פה נפרעין שלא יכפור פעם אחת והיכא דאיכא משכון אומר בירושלמי דאין מלוה אובדת במשכון מיהו בכל ענין חשיב כמנצל מידם שכמה פעמים אובדת אפי' במשכון: **ב"מ** לא תני עיריהן. פרק משילין (ב"ב דף לה:) איכא חד תני משילין וחד תני משחילין וכן בהגוזל בתרא (ב"ב דף קטז:) חד תני מניקין וחד תני מסיקין ולא דייק כי האי גוונא ושמה לא שייך לדקדק משום דאידי וידיי חד משמעות לשון הוה להו אכן קשיא מההיא דפרק החליל (סוכה דף נ:) ושם ד"ה וחד) שואבה חסובה וכן בפ"ב דיבמות (דף יו: ושם) ראשונה ושינה דלא חד משמעות וינהי ולא דייק הכי וי"ל הכא היינו טעמא דדייק הכי משום דמסתבר ליה טפי לשון עדות לפי שהוא עדות לשבטם וקשיא לי על תירוצ זה דמאי מקשה תו ומאן דתנא עיריהן מ"ט לא תני אידיהן הא כבר פירשנו דהמקשה נמי היה יודע אותו טעם דלשון עדות עדיף וי"ל דהכי הקשה מאן דתני אידיהן אמאי לא תני עיריהן דהא עיריהן ממש כתיב בזהיא בקרא אבל אידיהן ממש לא כתיב בקרא אלא אידם ומשני תבאר עדיף פ"י לשון שבר ופריך א"כ מ"ט דמאן דתני עיריהן הא ודאי תבאר עדיף: רומי

עין משפט
נר מצוה

א א מ"י פ"ע מהלכות
עבודת כוכבים הלכה א
סמג לאון עה טו"ע י"ד
ס' קמת סעיף א:

רבינו חננאל

דרש רבי שמלאי לעתיד
לבא מביא הקב"ה
ספר תורה ומניחה ואומר
כל מי שעוסק בתורה יבא
ויטול שכרו מתקבצין
ובאין כל האומות
בערבוביא דכתיב כל
הגוים יקבצו יחדו